

ЗАКОН

***О СЛОБОДИ ВЈЕРЕ И ПРАВНОМ ПОЛОЖАЈУ ЦРКАВА И
ВЈЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ***

I - Основне одредбе

Члан 1.

Овим законом се, поштујући властита наслеђа и традиционалне вриједности толеранције и саживота присутних у вишевјерском карактеру Босне и Херцеговине, а у намјери да се допринесе унапређивању међусобног разумијевања и поштивања права на слободу савјести и вјере, уређује јединствени правни оквир у којем ће све цркве и вјерске заједнице у Босни и Херцеговини дјеловати и бити изједначене у правима и обавезама без икакве дискриминације.

Овим законом гарантује се сваком човјеку право на слободу савјести и вјере у складу са Уставом Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Устав), највишим међународним стандардима људских права садржаних у међународним декларацијама и конвенцијама о слободи савјести и вјере, који су саставни дио Устава и правног система Босне и Херцеговине.

Члан 2.

У сврхе овог закона дефинише се:

1. Дискриминација, заснована на вјери или увјерењу, означава свако искључивање, ограничавање, давање предности, изостављање или свако друго разликовање које је засновано на религији или увјерењу, а које има циљ или се њиме може постићи - директно или индиректно, намјерно или ненамјерно - укидање или умањивање признања, једнаког уживања и остваривања људских права и основних слобода у грађанским, политичким, економским, социјалним и културним стварима.
2. Није дискриминација, заснована на вјери или увјерењу, прављење разликовања и предности од стране цркава и вјерских заједница у поштивању религијских обавеза и потреба, унутар њих самих, када цркве и вјерске заједнице оцијене да је то потребно.
3. Цркве и вјерске заједнице су заједнице, установе и организације вјерника, основане у складу са властитим прописима, научавањима, вјерама, традицијама и праксом, којима је призната правна способност и које су уписане у Регистар цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини.

Члан 3.

1. Овај закон примјењује се на *цијелој територији* Босне и Херцеговине.
2. Сви остали закони и прописи у овој области морају да буду усклађени с одредбама овог закона.
3. Власти ентитета, кантона, Дистрикта и општина, приликом доношења и у примјени прописа из своје надлежности, дужне су обезбиједити права на слободу уживања и исповиједања вјере и забране сваке дискриминације засноване на вјери или другом увјерењу.

II - Слобода исповиједања вјере и увјерења

Члан 4.

1. Свако има право на слободу вјере и увјерења, укључујући слободу јавног исповиједања, односно неисповиједања вјере. Исто тако, свако има право прихватити или промијенити вјеру, као и слободу - било сам или у заједници са другима, јавно или приватно - да на било који начин испољава своја вјерска осјећања и увјерења обављањем обреда, извршавањем и придржавањем вјерских прописа, држањем до обичаја и других вјерских активности. Свако има право на вјерску поуку, коју ће вршити само лица која на ту службу именује службено тијело или представник његове цркве или вјерске заједнице, како у вјерским установама тако у јавним и приватним предшколским установама и основним школама и вишим нивоима образовања што ће се регулисати посебним прописима.
2. Цркве и вјерске заједнице у проповиједању вјере и другим дјеловањем не смију ширити нетрпеливост и предрасуде према другим црквама и вјерским заједницама и њиховим вјерницима

или грађанима без вјерског одређења или их онемогућавати у слободном јавном испољавању вјере или другог увјерења.

3. Цркве и вјерске заједнице не смију дјеловати својим садржајем и начином обављања вјерских обреда и других очитовања вјере који су противни правном поретку, јавној безбједности, моралу или на штету живота и здравља, односно на штету права и слобода других.

Члан 5.

1. Забрањена је свака дискриминација која је заснована на вјери или увјерењу а која је дефинисана у члану 2.1.

2. Забрањена су такође сљедећа дјела:

- a. напади и увреде вјерских службеника;
- б. напади и оштећења вјерских објеката или друге имовине цркава и вјерских заједница;
- ц. активности или дјела усмјерена на распиривање вјерске мржње против било које цркве или вјерске заједнице или њених чланова;
- д. омаловажавање или изругивање било које вјере;
- е. јавна употреба службених симбола, знамења, атрибута и назива цркве или вјерске заједнице без сагласности надлежне власти цркве или вјерске заједнице, нити постојећа таква удружења, основана без надлежне црквене власти, могу постојати без надлежног одобрења;
- ф. оснивање удружења вјерских службеника или вјерника без одобрења надлежне власти цркве или вјерске заједнице;
- г. изазивање, подржавање или позивање вјерске нетрпељивости и мржње.

Члан 6.

1. Цркве и вјерске заједнице имају утврђен кодекс вјерских права и дужности својих чланова који су у складу са природом њиховог послања и другим уредбама цркве или вјерске заједнице којој припадају.

2. У складу са утврђеним кодексом вјерских права и дужности из става 1. овог члана:

- a) Нико се не смије присиљавати или ометати да исповиједа своју вјеру или увјерење, или да на било који начин учествује у вјерским обредима или свечаностима било којег обреда или вјерске активности своје цркве или вјерске заједнице;
- б) Нико се не смије присиљавати, директно или индиректно, да испољава своја вјерска увјерења;
- ц) Нико се не смије присиљавати да даје заклетву која је супротна његовој вјери или увјерењима;
- д) Вјерски службеници и они који се припремају за ту службу биће изузети од служења војне службе, али им се не може забранити служење војног рока уколико то затраже у складу са законом.

Члан 7.

Слобода вјере или увјерења укључује право сваког лица, односно цркве и вјерске заједнице, да може испољавати своју вјеру или увјерење, било појединачно или у заједници са другима, јавно или приватно, укључујући, између осталих, право:

1. Свакодневно у јавности износити и заступати начела своје вјере или увјерења и према њима се равнати с тим да не угрожава слободу других;

2. Вршити вјерске обреде у својим или закупљеним, односно изнајмљеним зградама или просторијама које, према посебним прописима, испуњавају услове за окупљање већег броја лица, на отвореним просторима вјерских објеката, на гробљима, те домовима и имањима својих вјерника;
3. Слободно и јавно организовати вјерске свечаности, приредбе и друга вјерска и вјерско-културна окупљања на јавним мјестима у складу са законом којим се уређује окупљање грађана;
4. Оснивати, одржавати и управљати вјерским установама, укључујући установе основане ради испуњења хуманитарних и образовних циљева, у складу са законом;
5. Правити, тражити, посједовати, увозити, извозити и користити предмете и материјале који се односе на обреде или обичаје њихове вјере или увјерења, у складу са законом;
6. Оснивати, посједовати и укидати све врсте средстава јавног информисања, у складу са законом.
7. Писати, преводити, издавати књиге, ухбенике и приручнике и ширити одговарајуће јавне прогласе у писаном или сликовном облику у новинама, часописима, електронским медијима и осталим средствима електронске комуникације, у складу са законом;
8. Слободно јавно организовати посјете вјерника и ходочашћа вјерским свечаностима, светим мјестима, процесијама у земљи и иностранству.

III- Правни статус цркава и вјерских заједница

Члан 8.

1. Цркве и вјерске заједнице на територији Босне и Херцеговине имају статус правног лица.
2. Овим законом потврђује се континуитет својства правног лица историјски заснованим црквама и вјерским заједницама у Босни и Херцеговини у складу са вјерским прописима и унутрашњом организацијом у Исламској заједници у Босни и Херцеговини, Српској православној цркви, Католичкој цркви и Јеврејској заједници Босне и Херцеговине, као и свим осталим црквама и вјерским заједницама, којима је признато својство правног лица прије ступања на снагу овог закона.
3. Нове цркве и вјерске заједнице у Босни и Херцеговини стичу својство правног лица на начин предвиђен одредбама члана 18. овог закона.
4. Све цркве и вјерске заједнице имаће службене називе који су одређени њиховим канонским, уставним, односно статутарним прописима и као такви користиће се у јавној употреби.
5. Све цркве и вјерске заједнице могу оснивати, мијењати и укидати своје унутрашње органе, односно облике организовања који имају својство правног лица.
6. Све цркве и вјерске заједнице својим актима уређују који њихови унутрашњи органи имају својство правног лица, који ће се онда таквима сматрати на територији Босне и Херцеговине.
7. Цркве и вјерске заједнице у Босни и Херцеговини могу се удруживати у савезе цркава и вјерских заједница, у складу са овим законом.
8. Цркве и вјерске заједнице, и њихови организациони облици, који су стекли својство правног лица уписом у регистар, за своје обавезе одговарају сваки цјелокупном својом имовином у складу са законом.

Члан 9.

Цркве и вјерске заједнице могу уживати бенефиције на основу свог статуса и привилегије које су карактеристичне за непрофитабилне организације, а у складу са овим законом, као канонским, уставним и статутарним одредбама по којима се управља у црквама и вјерским заједницама, под условом или до границе да не врше расподјелу прихода или профита у корист приватних лица, осим у случају када саме расподјеле имају легитимну каритативну сврху.

Члан 10.

Цркве и вјерске заједнице могу да:

1. Оснивају предузећа, установе и удружења; стичу, располажу и управљају имовином, те предузимају друге дјелатности на основу одлука својих органа и свога чланства, у складу са законом;
2. Производе, набављају, увозе, извозе и шире вјерску литературу, штампане и аудио-визуелне материјале или предмете и друга средства електронског информисања, која су у употреби код практиковања и подучавања вјере, у складу са законом;
3. Оснивају културне, каритативне, здравствене и васпитно-образовне установе различитог смјера, врсте и степена, у правима изједначене са установама чији су оснивачи држава или други овлаштени оснивачи, и врше у њима одговарајућу дјелатност, те наведеним установама самостално и непосредно управљају у складу са законом;
4. Успостављају и одржавају међународне односе и контакте са црквама и вјерским заједницама и свим другим субјектима, у складу са послањем цркве, односно вјерске заједнице;
5. Раде све друго што позитивним законима није забрањено.

Члан 11.

1. Цркве и вјерске заједнице управљају собом на свом унутрашњем плану у складу са властитим актима и научавањем, што неће имати никаквих грађанско-правних учинака и што се неће принудно спроводити од стране јавне власти нити може бити примјењивано на оне који нису чланови.
2. Цркве и вјерске заједнице своју унутрашњу организацију самостално уређују у складу са својим интерним прописима, законима и научавањем.
3. Цркве и вјерске заједнице су самосталне при избору, именовању и смјени свог особља у складу са својим властитим захтјевима, прописима и потребама.
4. Цркве и вјерске заједнице имају право да траже и примају добровољне прилоге у новцу и друге прилоге.

Члан 12.

1. Цркве и вјерске заједнице могу да стичу имовину у складу са законом.
2. Цркве и вјерске заједнице посједују властиту имовину и имовинска права којима слободно располажу и управљају.
3. Цркве и вјерске заједнице имају право на реституцију одузете имовине на цијелој територији Босне и Херцеговине, без дискриминације, у складу са законом.

Члан 13.

1. Цркве и вјерске заједнице, њихове установе и предузећа, у складу са законом, обавезни су да плаћају порез и допринос на зараде запослених радника (пензијско, здравствено и инвалидско осигурање), те извршавају све друге законом прописане обавезе.
2. Цркве и вјерске заједнице могу да прикупљају чланарину и добијају поклоне из земље и иностранства.
3. Донације и приходи цркава и вјерских заједница третираће се у складу са законима и прописима који се односе на непрофитабилне, образовне и каритативне организације.
4. Држава се обавезује да регулише пензијско, инвалидско и здравствено осигурање вјерских службеника, посебним прописом, а на потицај било које институције из члана 15. тачке 1. овог закона.

IV- Однос државе и цркава и вјерских заједница

Члан 14.

Цркве и вјерске заједнице одвојене су од државе а то значи да:

1. Држава не може признати статус државне вјере ни једној вјери нити статус државне цркве или вјерске заједнице ни једној цркви или вјерској заједници;
2. Држава нема право да се мијеша у унутрашњу организацију и послове цркава и вјерских заједница;
3. Ниједна црква или вјерска заједница, ни њени службеници, не могу добијати посебне привилегије од државе у односу на друге цркве или вјерске заједнице и њихове службенике, нити може формално учествовати у раду политичких установа, осим како је наведено у ставу 4. овог члана;
4. Држава може, на основу једнакости према свима, давати материјалну подршку црквама и вјерским заједницама за очување културне и историјске баштине, здравствене дјелатности, образовне, каритативне и социјалне услуге које пружају цркве и вјерске заједнице, једино под условом да цркве и вјерске заједнице споменуте услуге обављају без икакве дискриминације, а посебно недискриминације на основу вјере или увјерења;
5. Цркве и вјерске заједнице на подручју породичног, родитељског права и права дјетета могу да обављају функцију хуманитарне, социјалне и здравствене помоћи, васпитања и образовања, у складу са одговарајућим законима који уређују та права и материју;
6. Јавној власти забрањено је било какво уплитање приликом избора, именовања или смјењивања вјерских великодостојника, успостављања структуре цркава и вјерских заједница или организација које врше службу Божију и друге обреде;
7. Јавно испољавање вјере или увјерења може да буде ограничено једино на основу закона и у складу са међународним стандардима, када надлежни орган докаже да је то неопходно у интересу јавне безбједности, заштите здравља, јавног морала, или са циљем заштите права и слобода других лица у складу са међународноправним стандардима. Цркве и вјерске заједнице имају право жалбе на ову одлуку. жалбени орган, прије доношења одлуке о жалби, мора да затражи од Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине мишљење у вези са случајем забране јавног испољавања вјере или увјерења.

Члан 15.

1. Питања од заједничког интереса за Босну и Херцеговину и неку или више цркава и вјерских заједница могу се уређивати и споразумом који закључује Предсједништво БиХ, Савјет министара, владе ентитета и црква, односно вјерска заједница.
2. За спровођење овог закона и других прописа којим се уређују односи између државе и цркава и вјерских заједница, као и других питања значајних за положај и дјеловање цркава и вјерских заједница, у Закону о министарствима и другим тијелима управе Босне и Херцеговине као надлежно министарство за односе са црквама и вјерским заједницама одређује се Министарство за људска права и избјеглице БиХ.

Члан 16.

1. Министарство правде Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство правде) доноси прописе о успостављању и вођењу јединственог регистра за упис свих цркава и вјерских заједница, њихових савеза и организационих облика за које то затражи црква или вјерска заједница.
2. Регистар из претходног става води Министарство правде.
3. Цркве и вјерске заједнице, односно правна лица унутар њих из члана 8. ст. 2,5. и 6. у пријави за упис у регистар дају сљедеће податке:
 - о називу правног лица;
 - о сједишту правног лица;
 - о служби лица овлаштеног за заступање правног лица;

- о печату и штампбиљу, које у свом дјеловању користи правно лице.

4. Нерегистрована, односно нова црква и вјерска заједница, поред података из претходног става, у пријави подноси податке из члана 18. овог закона.

Члан 17.

1. Министарство за људска права и избјеглице има право и обавезу свим државним, ентитетским, кантоналним и општинским властима да укаже на случајеве кршења права на слободу вјере, те захтијева предузимање законом прописаних мјера којима се спречавају таква кршења.
2. Орган власти, којем се обрати Министарство из претходног става, дужан је у року од седам дана да обавијести Министарство о мјерама заштите угрожене слободе вјере.
3. Министарство за људска права и избјеглице контактира и сарађује са свим регистрованим, и оним које се спремају за регистрацију, црквама и вјерским заједницама и расправља о свим питањима која се односе на слободу вјере и правни положај цркава и вјерских заједница у складу са Уставом, међународним конвенцијама и овим законом.

V - Оснивање нових цркава и вјерских заједница

Члан 18.

1. Нову цркву или вјерску заједницу може основати 300 пунољетних држављана Босне и Херцеговине, без обзира на њихово ентитетско држављанство. Под истим или сличним именом постојеће цркве или вјерске заједнице не може се основати нова црква или вјерска заједница. Нико не може без сагласности надлежне власти цркве или вјерске заједнице користити њене службене симболе, знамења и атрибуте.
2. Писмена пријава о оснивању цркве или вјерске заједнице подноси се Министарству правде, а треба да садржава:
 - Статут или други акт цркве или вјерске заједнице из којег је видљив садржај и начин исповиједања вјере, обављања вјерских обреда, подручја и начин дјеловања;
 - Документ о њеном службеном вјерском научавању;
 - Потписе 300 грађана-сљедбеника (име и презиме, дан и мјесто рођења, садашња адреса, јединствени матични број и својеручни потпис);
 - Одлуку о оснивању, усвојену од најмање 30 оснивача цркве или вјерске заједнице, име и презиме поглавара цркве или вјерске заједнице, његовог замјеника или других представника овлаштених да заступају цркву или вјерску заједницу пред државним органима.
3. У року од 30 дана након поднесене пријаве о оснивању цркве или вјерске заједнице, Министарство правде доноси рјешење о упису у Регистар цркава и вјерских заједница.
4. Министарство ће, разматрајући захтјеве из претходних ставова овог члана, поштивати право сваке цркве и вјерске заједнице на самосталност у организацији властитих послова, под условом да се то уреди у складу са уставним одредбама, овим законом и међународним правом.
5. Министарство може да одбије захтјев за регистрацију само ако оцијени да су садржај и начин обављања вјерских обреда и других очитовања вјере противни правном поретку, јавном моралу или штете животу и здрављу или другим правима и слободама вјерника и грађана.
6. Уколико ни у року од 60 дана Министарство не донесе рјешење о упису у регистар, нова црква или вјерска заједница сматраће се регистрованом истеком 60 дана након датума подношења пријаве за регистрацију цркве или вјерске заједнице. Својство правног лица има правну снагу од дана доношења рјешења о регистрацији.
7. Против регистрације, обављење на начин предвиђен претходним ставом или одбијања регистрације нове цркве, односно вјерске заједнице, подносилац пријаве или регистрована црква, односно вјерска заједница, могу уложити жалбу Савјету министара Босне и Херцеговине на регистрацију цркве или вјерске заједнице, који доноси коначно рјешење о регистровању или одбија регистрацију. жалба се може заснивати и на разлозима да се легализацијом дотичне цркве или

вјерске заједнице крше одредбе Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и њених протокола, као и одредбе из других међународних уговора које се односе на слободу вјере и друге слободе и права.

8. Против коначног рјешења спор се може покренути у року од три мјесеца пред Судом Босне и Херцеговине.

Члан 19.

Савези цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини

1. Двије или више цркава и вјерских заједница из Босне и Херцеговине могу оснивати савезе цркава и вјерских заједница.
2. Савези се оснивају споразумом, изјавом или другим документом у којем су побројани оснивачи, дефинисани циљеви оснивања савеза, начин формирања заједничке управљачко-представничке структуре, вријеме на које је основан.
3. Савези цркава или вјерских заједница, који су основани на основу члана 19.2, уписом у регистар, имају статус правног лица.

VI - Прелазне и завршне одредбе

Члан 20.

1. Министарство за људска права и избјеглице БиХ, у року од шест мјесеци, након ступања на снагу овог закона, донијеће упутство ради спровођења овог закона.
2. Ступањем на снагу овог закона престаје важити Закон о правном положају вјерских заједница СРБиХ ("Службени лист СРБиХ", број 36/76).

Члан 21.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".